

ВСТУПНЕ СЛОВО

*Він був сином мужика і став володарем в царстві духа.
Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури.
Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи
професорам і книжним ученим.
Десять літ він томився під вагою російської солдатської муштри, а
для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.
Доля переслідувала його в житті скільки могла, та вона не зуміла перетворити
золота його душі в іржу, ані його любови до людей
в ненависть і погорду, а віри в Бога у зневіру і песимізм.
Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх,
що били із здорового джерела життя.
Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті –
невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів
людських сердець все наново збуджуватимуть його твори.
Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.*

Іван ФРАНКО, 1914 р.

Коли доводиться щось писати чи говорити про Тараса Шевченка та його значення не лише для українського народу, але й для всього людства – жоден епітет-суперлятив, якими так багата українська мова, не є перебільшенням. Тому скажу лише одне: коли гебрейському народові було найважче, і він перебував на межі знищення, Бог послав йому великих і малих пророків – Ісаю, Єремію, Єзекіїля, Даниїла, Осію, Наума, Захарію та інших. А пророк Мойсей вивів свій народ з єгипетської неволі. Коли справа дійшла до зникнення під московським чоботом і кнутом українського народу в ХІХ ст., то Бог послав нам нашого, лише одного, Великого Пророка, який народився в самому серці України і врятував свій народ від чужинецького поглинання.

Чи усвідомлював Тарас свою земну місію Пророка? Безумовно, що так. Видавши свого “Кобзаря” 1840 року, він добре зрозумів перст Божий – про це можна писати багато. Він міг вибрати собі сите життя високоталановитого дорогого художника – ще би, один з найкращих учнів у Петербурзькій Академії Мистецтв великого Карла Брюллова (все найкраще москвитам роблять чужинці: то нащадок абіссінського роду Олександр Пушкін разом із нащадками ірландського – Михайло Лермонтов, та українського – Микола Гоголь творять їм мову та літературу світового рівня, а несть числа чужинців, приміром як Карл Брюллов чи Варфоломій Растреллі – et cetera, et cetera, et cetera) – мистецтво, архітектуру, словом – культуру. Тому ту велику культуру, яку відродив і надихнув на недосяжні вершини Пророк Тарас Шевченко так хоче знищити і привласнити “недоросль” (термін ще одного чужинця і класика літератури російської

Дениса Фонвізіна) Владімір Путін, з озброєною до зубів армією і голодною та нещасною московитською ордою.

І треба таке – коли Бог хоче когось покарати, то забирає в нього розум – розпочав цю авантуру разом з юродивим Віктором Януковичем, злодієм і кримінальником, у рік 200-річчя від дня народження нашого національного Пророка!

Але за нас “*правда... і воля святая!*” (Т. Шевченко, “Кавказ”, 1845) і

Встане Україна

І розвіє тьму неволі

Світ правди засвітить,

І помоляться на волі

Невольничі діти!.. (“Стоїть в селі Суботові...”, 1845).

Так, недовчений московський помазанику Сатани, обов’язково буде, бо, якби ти хоч трохи знав Шевченка, то зтямив би, що “... і премудрих немудрі одурять!” (“І мертвим, і живим...”, 1845).

* * *

Не писатиму більше нічого про Пророка. Лише наведу дві цитати великомудрих людей – американського інтелектуала і поліглоту Кларенса Меннінга та українського дисидента Зоряна Попадюка. Отже, почнемо з чужинця.

Сьогодні не може бути сумніву, що Тарас Шевченко... є одним з найбільших поетів дев’ятнадцятого сторіччя, без огляду на національність чи мову, а його безстрашні домагання права, правди і справедливості є однаково вимовні в Новому Світі, як були в Старому, в малому селі, де він народився, в місті, до якого його забрали, чи в бездеревних степах, куди він був засланий... – писав багато років тому американський історик, літературознавець і перекладач Кларенс Меннінг.

Він – сотворив увесь наш світ. З Україною включно. І полюбив його, як батько, котрому “шкода того барвіночка, й недосвіта шкода”, навчив нас чути й бачити прекрасне й потворне, розрізнити друга й ворога, і дав нам право вибору між любов’ю і ненавистю до кожної реалії, що хоча б раз торкнулася України. Ні, він таки не Пророк, як вважають українці, Він – Бог, що сотворив і зійшов на Україну... Саме так я відчуваю його... в собі, в кожному, скрізь і завжди. І саме тому ми можемо зустріти Його лик на покуті не одної української оселі, а кожний крок наш позначений Його волею – заповітом. Так написав 2014 року український громадський діяч і мученик брежнєвського режиму Зорян Попадюк з міста Самбора на Львівщині. До речі, З. Попадюк мав подати свій спогад з радянського концтрака до цієї книжки, але надіслав мені лише один абзац, який насправду вартує уваги і який ми тут наводимо.

А оскільки наше видання справді соборницьке, то цю частину свого вступного слова завершу чудовим віршем видатного вченого і науковця з далекого українського Сходу, зі Слобожанщини професора Володимира Калашника:

Із Кобзарем космічний вимір став

Тебе поміж народів, наша ненько,

Бо маєш ти у зоряних світах

Галактику, що їй ім’я – Шевченко.

*Усе твоє там: і душа, і дума,
Лан золотий, блакитні небеса,
Пісні чарівні з радощів і суму,
Козацька слава, воля та яса.*

*До Всесвіту і Бога промовля
Любов'ю в кожному слові солов'їно
Нескорена Тарасова земля.
З Шевченком ми безсмертні, Україно!*

м. Харків

* * *

Структурно Ювілейний збірник “Тарас Шевченко і Соборна Україна” (до речі, задуманий спочатку як “Тарас Шевченко і Галичина” і переформатований на ширшій обрії з ініціативи наукового редактора) складається з двох частин.

До першої частини – “**Наукові студії**” – входять дослідження із шевченкознавства українських учених, які географічно охоплюють усю сучасну Україну, разом із княжим містом Перемишлем та Лемківщиною, які після війни волею московського диктатора Сталіна були, разом з Холмщиною, Надсянням та Підляшшям передані комуністичній Польщі.

Друга частина збірника – це “**Роздуми і спомини**”, де зібрано спогади та есеї про тих, хто гідно виконував Шевченкові заповіді у в'язницях і концтаборах різноманітних окупантів, зі зброєю в руках воював за Українську Самостійну Соборну Державу.

Кожна частина поділена на блоки-підрозділи: перша – на шість, друга – на п'ять, де матеріали згруповано за тематикою. Кожна частина та їх підрозділи відділено шмуцтитулами, ілюстрованими графікою та афоризмами нашого Пророка.

Висловлюємо щиру вдячність усім науковцям, письменникам, краєзнавцям, які відгукнулися на наше запрошення і надіслали свої матеріали до цієї чи не найважливішої книжки з шевченкознавства, яку задумано й видано (хай із запізненням) у столиці Галицького краю – княжому Львові. Шкода, але галицько-волинсько-закарпатсько-буковинська еліта, на жаль, не найкраще підготувалася до славного 200-річчя від дня народження нашого Генія (кияни, завдяки ї, насамперед, керівництву Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, виглядають куди краще!), бо ювілейний ужинок Західної України міг би бути значно багатшим.

Єдине виправдання – раптова агресія віковичного ворога з його людиневисницьким режимом: гітлерчуком В. Путіним та ідеологом “русского міра” головним московським попом Кіріллом (до речі, за походженням обидва – нацмени Росії) в час подій Революції Гідності. Та Україна є і буде, “і неситий не виоре на дні моря поле” (Т. Шевченко).

* * *

Почав це вступне слово з другої за величиною після Тараса зірки Українського Культурного Всесвіту – великого Івана Франка, то й завершу його ж словами, написаними незадовго до свого 30-ти річчя:

*Слабі ми, батьку! По Кавказ від Сяну
Слабі, розбиті на атомів дріб!
І кожний в серці люту носить рану,
Склада надії нерозцвілі в гріб.
І хто розбудить нашу “правду п’яну”?
І хто голодним дасть поживний хліб?
Тарасе, батьку, наш засмучений Пророче –
Чи скоро буде світ по тій страшній ночі?*

А таки буде! Бо через довгі століття ми витримали, ми змогли вижити всупереч усіляким нашим ворогам і зрадникам: *Бо ми – народ, бо ми не жебраки!*

Слава Україні! Героям Слава!

Богдан ЯКИМОВИЧ

У Львові, 13 грудня 2015 р., в день св. апостола Андрія Первозванного

---

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України !*
(До Основ'яненка, 1839)

ЧАСТИНА ПЕРША

НАУКОВІ СТУДІЇ

АВТОПОРТРЕТ, 1843 г.